

Jasmina Ana

Šampanjac
mog života

uzmite od života najbolje

Beograd, 2010
DERETA

Mojim ljubavima
Urošu, Vukašinu i Kayi

ZAŠTO BAŠ JA?

Poštovani čitaoci, u devet knjiga koliko sam do sada objavila (pet romana, dve zbirke intervjuja, jedna knjiga poetske proze i jedna zbirka priča) nisam imala potrebe da bilo šta objašnjavam u uvodnoj reči.

Sigurna sam, međutim, da ćete se svi pitati kad pogledate ovu knjigu:

Otkud baš ona da o ovome piše?

Odakle zna šta mi treba da radimo?

Kako je moguće da ova žena hoće da bude sve – advokat, pisac, novinar, kolumnista, TV autor, voditelj, i povrh svega (nije joj sve to dosta!), sada se legitimise kao savetnik za život!

Kada tako dobro zna šta drugi treba da rade, da li i ona sama zna šta radi u svom životu, ili, kao popovi, jedno priča, a drugo radi?

Kako možemo da joj verujemo da zna? Nije ni psihijatar, ni psiholog, ni sociolog, ni filozof...

Odgovoriću vam.

Svi ljudi koji me poznaju, koji su prisutni na bilo koji način u mom životu tokom proteklih godina i decenija, znaju da se celog života zapravo bavim baš ovim temama. Pročitala sam i proučavala mnogo knjiga iz oblasti psihologije, filozofije, sociologije, zanimala me je literatura Frojda, Adlera, Junga, interesovala me je, možda najviše od svega – filozofija. Način na koji posmatramo život.

Mogu slobodno reći da imam veliko životno iskustvo, da sam prema životu bila otvorena, i da sam mnogo grešila.

Mnogo je zidova u koje sam svojom glavom udarila, mnogo je iskustava koja sam platila posledicama.

Sigurna sam da bi moj život tekao sa mnogo manje lutanja i grešaka da mi je neko na vreme sve rekao. Da je neko, pametan, mudar, siguran, pričao sa mnom dugo, dugo, i naučio me ponešto o životu! Ne možemo znati sve, niti se zaštititi kao beli medvedi od života.

Ali, verujte, mnoge stvari u životu možemo izbeći, mnoge muke možemo prekratiti, mnogih zabluda se možemo osloboditi ako kao tablicu množenja naučimo kako da se postavimo prema određenom problemu.

U ovoj knjizi izložila sam svoj pogled na praktičnu stranu života. Ovako bih, baš ovako, savetovala onima koje najviše na svetu volim. Ovo je moj lek koji bih, sigurna u sebe, dala da popiju svi moji prijatelji, čak i najmlađi članovi moje familije, Uroš, Vukašin i Kaya.

Zanimanje za mnoge različite stvari u životu i bavljenje njima, ne znače uvek površnost. To je često traganje za smislom, traganje za svojim pravim mestom pod suncem.

Moje traganje moglo bi se, u slikama, opisati ovako.

Živela sam u pet gradova, proputovala dosta sveta, promenila nekoliko zanimanja.

Celih deset godina radila sam kao advokat, ne računajući dve godine pripravničkog staža. U okviru advokature radila sam raznovrsne poslove, krivice, parnice, razvode, nekretnine... Nekoliko godina bila sam vlasnik agencije za nekretnine *Saga*, u Beogradu.

Pošto sam dobro utvrdila prioritete u svom životu, iz sveta advokature i nekretnina prelazila sam u sasvim drugi svet novinarstva i književnosti.

Godine 1998. moj prvi roman, *Ukus poroka*, postao je preko noći hit, i ja sam na velika vrata zakoračila u svet književnosti. Ubrzo sam postala član UKS.

Godine 1999. postala sam kolumnista u *Nedeljnom Telegrafu*, posle čega mi se otvaraju vrata novinarstva.

Radila sam dve godine intervjue za *Ekspres politiku* „Srbi za koje se molim“ (od čega je nastala istoimena knjiga, zbirka inter-

vjua), godinu dana radila sam intervjuje za podgorički dnevni list *Dan*, godinu dana radila sam intervjuje za *Frankfurtske vesti* – „Srpkinje o kojima se priča“ (od čega je nastala istoimena knjiga).

Gotovo dve godine radila sam autorsku emisiju *Šampanjac sa Jasminom Anom* za kruševačku televiziju *Pobeda*.

Danas, moju autorsku emisiju *Šampanjac sa Jasminom Anom* radim na TV *Kopernikus*.

Pišem povremeno kolumne za *Politiku*. Član sam UNS-a.

Gotovo sve moje knjige bile su na listi bestselera i doživele su više izdanja. Za roman *Parenje jelena* dobila sam nagradu „Zlatni bestseler“, a za roman *Snegovi Kopaonika* nagradu „Hit liber“.

No, ono što je, po mom mišljenju, najvažnije za ovu knjigu, jeste iskustvo u mom privatnom životu, zapravo moja radoznalost za svet u kojem živim.

Celoga života bila sam pažljivi slušalac. Trčala sam za pametnim ljudima, za piscima, filozofima, ali i seoskim mudracima.

Dok sam u Beogradu studirala na Pravnom fakultetu, svakog ponedeljka sedela sam u hotelu *Slavija*, družeći se sa piscima „neoromantičarima“. Mnogo pametnih i darovitih ljudi prolazilo je kroz te noćne sedeljke na prvom spratu *Slavije*, ne samo pisci već i kompozitori, slikari, vajari, arhitektae, političari...

Celoga života okupljala sam oko sebe veliki broj drugara.

Raspravljali smo, sasvim iskreno i otvoreno, o svemu.

Tražili smo rešenje za svačiji problem, izlaze iz svake situacije. Bile su to prave filozofske rasprave!

Pomagali smo jedni drugima. Podržavali smo jedne druge, bodrili i hrabрили u najtežim životnim situacijama.

Ja sam bila potpuno iskrena i otvorena. Nije mi bio problem da svojim prijateljima i prijateljicama ispričam sve što me muči. I ne samo to: bila sam spremna da ispričam svoje poraze, trenutke patnje i bola, gubitke i razočaranja.

Svi su se otvorili. Svi su počeli da se ponašaju iskreno i da ne ulepšavaju stvari.

Postao je to naš način druženja: umesto ćaskanja, vodili smo sadržajne razgovore, tražili odgovore...

Iskrenost nam je u životu mnogo pomogla. Iskrenost nam je otvorila nove vidike i nov pogled na svet!

Često smo raspravljali o temi – treba li da živimo na ovaj način? Šta možemo da promenimo u životu?

Iskreni razgovori s prijateljima pomogli su mi da lakše donosim životne odluke i da se oslobodim blokirajućih strahova u životu.

Mogla sam lako da procenim šta bi popravilo kvalitet života nekome koga poznajem. *Videla sam.*

Ne, ja nisam vidovita.

Za ovu knjigu saveta, uverena sam, najzaslužnija su moja dva božija dara:

1. dar za prijateljstvo, i
2. dar da vidim suštinu problema.

Ne govorim ovo da bih isticala svoje kvalitete.

Za mnoge stvari sam antitalenat. Retko šta ću zapamtiti iz nekog muzeja. Mogu danima da prolazim istom ulicom i da ne primetim da je nikao soliter!

U Americi sam bila dosta dugo, i verujte, nijednu zgradu nisam zapamtila. Jednostavno – ja to ne vidim.

Ali, vrlo dobro sam videla njihov način života, sve prednosti i mane. Videla sam kako funkcioniše *sistem*.

Verujem da sam dugogodišnjim proučavanjem života, ličnim i tuđim iskustvima, naučila kako funkcioniše ovo čudo zvano život.

Kako da izbegnemo zamke i klopke, kako da svoj život uzme-mo u svoje ruke. Kako da savladamo tugu, gubitke, poraze...

Izneću vam svoja najdublja uverenja i način gledanja na život koji meni izgleda kao blagotvoran.

Ako vam barem jedna nova lampica zasija kao otvoreno polje za razmišljanje, biću srećna.

Problem se uvek lakše rešava ako je osvetljen dobrim svetlima.

Zapravo, problem treba pogledati sa svih strana, i u pravoj veličini.

Samo tako nam neće izgledati veći nego što jeste i neće nas uplašiti.

Ma kako da ste skeptični, pročitajte moje savete za život.

Videćete da ne lažem.

MUDRO BIRAJTE BUDUĆE ZANIMANJE

Kako da pronađemo sebe? Dok smo tinejdžeri, dok još plivamo a nije nam jasno prema kojoj obali, dok još ne shvatamo ko smo i šta želimo u životu, treba da se, na najvažnijoj životnoj raskrsnici (da li je baš najvažnija?) ponašamo pažljivo.

Izbor budućeg zanimanja ne mora biti definitivn u ranoj mladosti. Tada činimo samo prve korake, koji najčešće nisu naši već tuđi. Uticaji sa strane, želja roditelja i naša lebdeća predstava o svetu. Mi, koji imamo 15, 16, 17 godina i ne znamo da li bismo baš želeli da budemo stjuardesa ili psihijatar, da li bi bilo zanimljivo studirati iranski jezik ili nuklearnu fiziku...

Mi tada pojma nemamo ko smo, niti gde bismo da krenemo... Sever ili jug? Istok ili zapad?

A ko može da nam kaže šta hoćemo, ko, na kraju krajeva, sme da se upusti u mešanje u našu sudbinu?

Lično sam, na svojoj koži, osetila to neznanje.

Kao gimnazijalka, uvek sam imala peticu iz latinskog i francuskog. Tokom celog trajanja mog gimnazijskog školovanja, ja sam *znala* šta ću da studiram. Šta drugo? Valjda ono što mi ide najbolje... Imala sam *odgovor*.

No, pred sam upis na fakultet, odjednom mi je „sinulo“ da se be jedino vidim na medicini. Bacila sam se na spremanje prijemnog ispita, kao da je reč o životu i smrti. Moji roditelji su bili zapanjeni takvim preokretom, ali su mi bez problema platili časove fizike, hemije, biologije. Ti predmeti mi uopšte nisu bili ni laki ni bliski.

Ali, *budući psihijatar* je odlučno prionuo na posao. Ceo ovaj poduhvat izgledao mi je prilično značajno.

Prijemni ispit je prošao. Čekaju se rezultati. Mrtva trka. Moj otac, po zanimanju sudija, dolazi jedne večeri kući sa svojim mlađim kolegom, simpatičnim i veselim čovekom. Odjednom, očevo kolega počeo da baca drvlje i kamenje po izboru mog zanimanja, te, šta će ti medicina, samo ćeš po ceo dan da učiš, to je mnogo težak fakultet, a posle, posle ćeš da radiš po ambulancama i bolnicama i da dežuraš noću. Upiši lepo prava, da radiš gospodski posao, još imaš vremena...

Moj otac, koji je potajno želeo da upišem prava, nije se mešao u razgovor. Zapamtila sam njegovu ćutanje.

Sledećih dana, meni je počelo da se lomi u glavi. Zamišljala sam sebe kao psihijatra, ali nikada nisam pomislila (verovali ili ne) da ću, pre nego što postanem psihijatar, morati da radim u ambulanti ili bolnici kao lekar opšte medicine. Verovatno sam u svojoj nezreloj glavi videla sebe u nekom luksuznom kabinetu kako ponekad primam odabrane pacijente obolele od blagih neuroza, ili kako udobno zavaljena u fotelju proučavam dela Frojda, Junga i Adlera. Sigurno u mojoj mašti nije izostao ni neki kongres psihoanalitičara u Beču...

Ja uopšte, zapravo, nisam ni znala tačno, ili barem približno, kako će izgledati taj posao lekara, i nisam se ni zamislila nad tim jesam li ja sposobna da dobro radim taj posao. Jesam li, pre svega, sposobna da gledam smireno nečiju krv ili otvoren stomak...

Stigli su rezultati. Primljena sam, u drugom krugu, na medicinu. Nisam otišla da se upišem.

Upisala sam se na Pravni fakultet, sopstvenom promišljenom odlukom.

Slučaj je hteo (ili sudbina) da se jedne večeri pojavi jedan pametan čovek i oslobodi me sopstvene zablude o sebi. Postoje stvari za koje i jesmo i nismo talentovani.

Ali, pre svega, da bismo pomogli sebi, treba metodom eliminacije *da precrtamo zanimanja za koja apsolutno nismo*.

Dakle, napišemo spisak zanimanja koja otpadaju.

Potom, napišemo zanimanja koja nam se dopadaju. Iskreno odgovorimo sebi šta bismo želeli da postanemo. Nabrojimo, recimo, pet zanimanja. Od tih pet za jedno nismo sigurni, ili u dubini duše

znamo (ako hoćemo da znamo – znaćemo) da nije za nas, da prevazi-
lazi naše znanje i pamet. Nije sramota priznati sebi da za neko za-
nimanje naprosto nismo stvoreni, reći sebi – *hej, nije ovo za tebe...*

Ako to nije, nešto drugo jeste, svakako. Bog je svakoga za ne-
što dao. Dao nam je i razboritost da *znamo* jesmo li ili nismo za
nešto stvoreni. Samo treba da *hoćemo da znamo*. Da naučimo da
oslušujemo svoje moći i potrebe.

Šta je još važno?

Želimo da studiramo strane jezike. Okej. Strašno nam dobro
idu jezici. Volimo to i izgleda nam privlačno. Sve je u redu. Zami-
šljamo predavanje i studiranje.

Da li nas je zamislila činjenica da će u velikoj prednosti nad na-
ma biti studenti koji su odrastali u inostranstvu i već odlično po-
znaju te jezike?

Jesmo li zamislili posao koji ćemo, ako budemo imali sreću da
se zaposlimo, raditi posle završenih studija? Da li sebe vidimo kao
prevodioca i znamo li šta to znači? Jesmo li usamljenici koji će sa-
te i sate provoditi nad kompjuterom dok prevodimo neku tešku
knjigu od hiljadu strana? Da li sebe vidimo kao profesora koji će
predavati, recimo, u broderskoj školi, srednjoškolicima koje ne
može da savlada ni da uvede u red?

Ako nam se sve to dopada, to je sjajno. Na pravom smo putu.

Nađemo li se u dilemi – šta da izaberemo od dva zanimanja ko-
ja nam se dopadaju, izaberimo ono što volimo i što nas *stvarno* in-
teresuje.

Ako imamo strast i istinsku ljubav za neki posao, ako osećamo
da *jesmo* rođeni za njega, ne treba da se dvoumimo. Ko voli i ve-
ruje u ono što radi (zvuči kao fraza, a istina je) sigurno uspeva.

Budimo realni. Ne treba da sanjamo tuđi san. Mi smo udobno
smešteni samo u sopstvenoj koži, jer je ona napravljena po našoj
meri. Odbacimo nesuvisle ideje da ćemo postati profesor fizičkog
ili trener ako znamo da ne možemo da preskočimo ni ogradu od
polu metra. Prestanimo da maštamo, sa visinom od sto šezdeset
centimetara nećemo postati manekenke ni košarkašice...

U mladosti, ranoj, svi hoćemo da budemo ono što nismo, i baš
to nam izgleda najbolje. To su sve *simptomi mladosti* i neka osta-
nu tamo. Samo tamo. Tamo daleko.

Ukratko.

Ako imamo dileme oko izbora budućeg zanimanja, potrebno je da uradimo dve stvari: posle metode eliminacije, treba dobro proučiti ne samo studije koje nas zanimaju već i posao koji nas posle tih studija može očekivati. Izabraćemo, racionalno, najpametniju kombinaciju.

Ali, ako imamo neki božiji dar i veliku ljubav prema nekoj vrsti posla ili umetnosti, nagazimo na gas. Vozimo hrabro svoju vožnju, svojom brzinom, svojom snagom, sanjajmo i snovima dajmo krila. Uspeh nas čeka. Ne obazirimo se na skeptike.

Gete je rekao: „Velika se namera u početku doima kao ludost.“

POBEDA NAD STRAHOM JE POČETAK MUDROSTI

Bertran Rasel

Strah je naš najveći neprijatelj. Strah je uzrok mnogih naših nevolja, neuroza i psihoza. *Strah je velika kočnica, klip u točkovima.*

Mogli bismo da uzletimo kao mlazni avion pravo ka zvezdama da strah ne pretvara naše živote u pretovarena i usporena teretna vozila.

Koliko samo nepotrebnih stvari vučemo kroz ovaj naš, jedan jedini i neponovljivi život, pretvarajući ga u bednu gomilu uplašanih dana.

Gubimo dostojanstvo i eleganciju sopstvenog života.

Naš život, baš zbog toga što je prolazan, treba da bude mala svečanost. Život je zaista čudo. Ovo sada je trenutak kada *jesmo*, u ogromnoj neobjašnjivoj Vaseljenu, dobili smo taj dar od Boga.

Njegoš je u *Gorskom vijencu* rekao istinitu rečenicu: „Strah životu kalja obraz često...”

Pođimo u susret svom strahu. Zamislimo da se dogodilo najgora. Kažimo sami sebi – pa šta?

Neka bude ono što mora. Neka bude odmah. Što pre.

Jer, ako već mora biti, krenimo ka toj neminovnosti.

Evo, Sudbino, tu sam, izvoli. Uradi mi šta hoćeš, ne dam ti više svoj strah!

Možda ćete pomisliti dok ovo čitate – lako je to reći.

Da, istina je da je teško odvojiti se mentalno od problema koji nas muči i sagledati ceo taj problem sa DISTANCE. Kad smo previše blizu problema ne vidimo ga u pravoj veličini.

Treba da se odmaknemo. Da se udaljimo. Postoji mudrost udaljavanja. Tek onda ćemo videti realnu sliku, tačnije, realističku sliku svoje stvarnosti. Do tada je, kao na slikama naivnih slikara, veličina naslikanih stvari nesrazmerna i netačna. *Petao je veći od kuće!*

Naš strah je veći od realne opasnosti.

Tako naš strah, kao kvasac, podiže i povećava naše probleme, naravno, samo u našim očima. I, što vreme više prolazi, testo sve više raste... I mi se plašimo da ne prekupi...

Poznajem nekoliko muškaraca koji se panično plaše gubitka „sigurnog posla“, tj. posla u državnoj upravi. Taj strah im zaista kvari život i blokira im slobodno razmišljanje. Ako se već plašiš, nađi rezervno rešenje, spremno dočekaj *taj dan*. I razmisli, je li posao u državnoj upravi baš najsigurniji na svetu?

Strahovi mogu biti zdravi i podsticajni. Nivo reke nadolazi i preti opasnost od poplave. Napravili smo nasip i obezbedili se na vreme.

No, strah može da nam kvari život vrlo ozbiljno.

Nekoliko godina držala sam trgovačku radnju. Panično sam se plašila inspekcija, razmišljajući u besanim noćima da li su mi na svim proizvodima ispisane cene, da li su dobro vođene trgovačke knjige, da li... Jednog trenutka, pukao mi je film, i rekla sam: „Baš me briga. Neću da se bojim. Neka urade šta god hoće. Neće me ubiti, neće me pojesti...“

I zaista, prestala sam da ih se plašim, noseći u glavi odbrambenu misao: „Ne bojim ih se – šta mi mogu?“

Poznajem tridesetak žena kojima su muževi u svakoj svadi pretili razvodom... A one su se, sve, bez razlike, toliko plašile, kao da je razvod smak sveta. (Dalje nema.)

Ako njegovo veličanstvo muž podnese tužbu za razvod, ona to uopšte neće preživeti. Takav gubitak je nezamisliv. (Ovako su razmišljale godinama.)

Te iste žene su se posle deset ili dvadeset godina straha od tužbe za razvod koju će on podneti, razvele. Razvele su se onda kada su one prvi i poslednji put izgovorile da žele da se razvedu.

Nijedna se nije pokajala. Nijednoj od njih nije jasno kako su mogle toliko dugo da žive u tako lošim brakovima. Ni kako je moguće da su se svih tih godina plašile da će biti ostavljene.

Kako je toliko dugo u njihovim životima stanovao strah?

Govorim u množini, jer ovo je stvarno masovna pojava. Iracionalan strah koji nam blokira mozak. Centar za razmišljanje. Logiku. Zdrav razum.

Naravno, malo straha može biti zdravo. Takav, zdrav strah, zapravo je deo naše ljubavi prema životu i deo putokaza kako da se zaštitimo od stvarnih opasnosti.

DOSTOJANSTVO – TEMELJ SAMOPOŠTOVANJA

Ne možemo da nateramo druge da nas vole. Ali, ako hoćemo da uspravno koračamo kroz život, moramo da izgradimo sopstveno dostojanstvo.

Dostojanstvo znači stav, rastegljiv do određenih granica.

Dostojanstvo znači i spremnost na određeni gubitak i bol. Samo izgrađen, zreo i pametan čovek zna da kao dragocenost čuva i voli svoje ljudsko dostojanstvo.

Pametan, rafiniran čovek, pevač Dragan Stojnić, za života je imao životni moto: šta god da se događa, važno je ostati gospodin.

Zašto je bitno sačuvati dostojanstvo?

Zbog toga što drugima ne smemo da dozvolimo da nas ne poštuju. Ni članovima najuže porodice, ni prijateljima, ni partneru.

Ako jedanput postanemo nečija krpa, prirodno će poželeti da nama obrišu pod. Ljudi reaguju često nesvesno, tamo gde mogu da budu bezobrazni bez posledica, postaju bezobrazni. U prirodi je čoveka da ispipava teren!

Biti dostojanstven svakako ne znači biti krut. Nećemo izgubiti dostojanstvo ako se izvinimo nekome za svoj postupak ili zamolimo nekog ko se loše ponaša da se urazumi. Ali, ne smemo nikome dopustiti da gazi po našem ponosu.